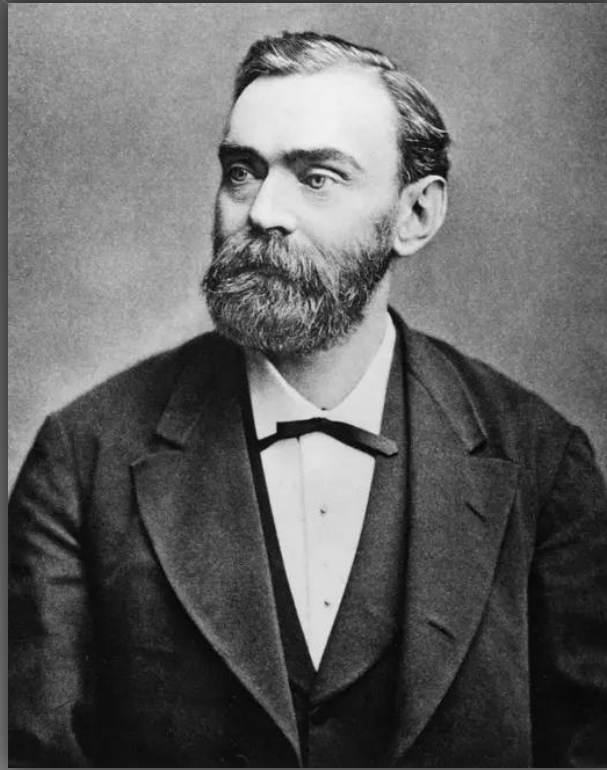

Alfred Nobel i polscy laureaci jego nagrody

Jakub Doroszko
Szymon Grzech
Olgierd Kornacki
Piotr Ciborowski

Życiorys

Alfred Bernhard Nobel urodził się 21 października 1833r. w Sztokholmie w Szwecji, a zmarł 10 grudnia 1896r. w San Remo w Zjednoczonym Królestwie Włoch.

- Alfred Nobel kształcony był w domu przez prywatnych nauczycieli i wkrótce mówił już w pięciu językach. Kiedy Szwed dorósł, wysłano go do Paryża, by zdobywał tam praktyki. Pracując w prywatnym laboratorium, poznał włoskiego chemika **Ascanio Sobrero**, wynalazcę nitrogliceryny.

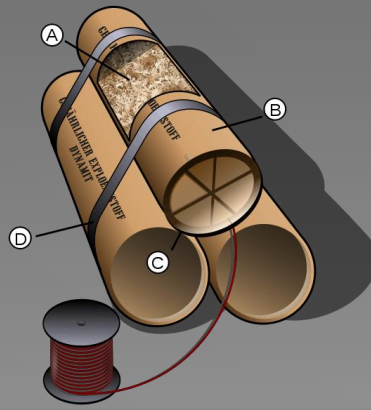

Nitrogliceryna

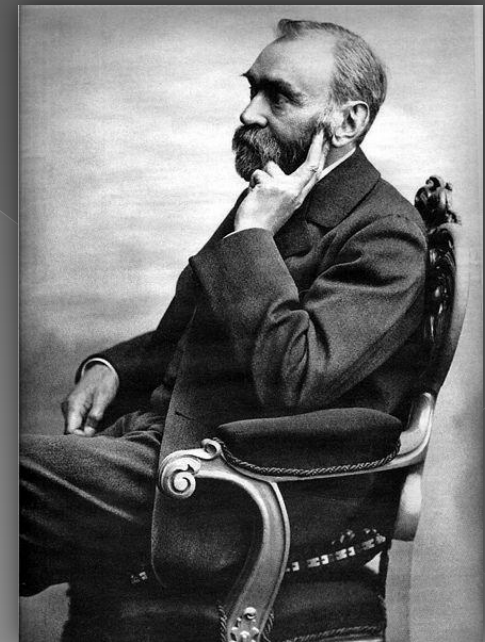
- Wydała się ona Noblowi bardzo ciekawym materiałem do badań. Był to płyn, do wybuchu którego doprowadzić mogło gwałtowniejsze wstrząśnięcie lub wyższa temperatura substancji. Z tego też powodu trudno było nitroglicerynę produkować i transportować. Po powrocie do Szwecji Alfred postanowił zająć się produkcją tego materiału wybuchowego, który mógł być pożądanym w przemyśle.

Dynamit

- Przebywając pewnego dnia w swoim laboratorium, zwrócił uwagę na sączenie się nitrogliceryny z uszkodzonego naczynia. Przeciekała ona do porowatej ziemi służącej jako osłona dla kruchych instrumentów naukowych. Porowata ziemia wchłaniała nitroglicerynę, tworząc miękką substancję. W umyśle Nobla zrodziła się natychmiast idea, że zaobserwowane zjawisko może być podstawą formuły, której od dawna poszukiwał. W stanie najwyższego podekscytowania dokonał kilku prób. Nowa substancja nie eksplodowała przy wstrząsach, można ją było transportować bez ryzyka, które stwarzała dotychczas nitrogliceryna. W ten sposób Alfred Nobel odkrył to, co znamy jako dynamit.

- Alfred Nobel umarł w 1896 r., pozostawiając po sobie jeden ze sławniejszych spadków świata.
- W swojej ostatniej woli polecił, by z jego majątku - w znacznej części - utworzyć fundusz, „z którego procenty każdego roku mają być rozdzielone w formie nagród tym, którzy w roku poprzedzającym przynieśli ludzkości największe korzyści”.
- Nobel postanowił, że nagrody przyznawane będą w pięciu dziedzinach:
 - > fizjologii,
 - > medycyny,
 - > fizyki,
 - > chemii,
 - > literatury,
 - > w zakresie działań na rzecz pokoju.

Nobel -człowiek renesansu

- Nie tylko opracowywał wynalazki i z powodzeniem wprowadzał je na rynek, ale również był zainteresowany sprawami społecznymi, związanymi m.in. z pokojem na świecie. Interesowała go również literatura - był autorem wierszy oraz utworów dramatycznych.

Fundator Nagrody Nobla

- Inżynier i wynalazca Alfred Nobel to postać nietuzinkowa. Swoimi talentami mógłby obdzielić kilka osób, zaś wynaleziony przez niego dynamit to tylko jeden z kilkuset jego wynalazków. Ze spadku Szweda dziś korzystają najwybitniejsi uczeni.

Nagroda Nobla

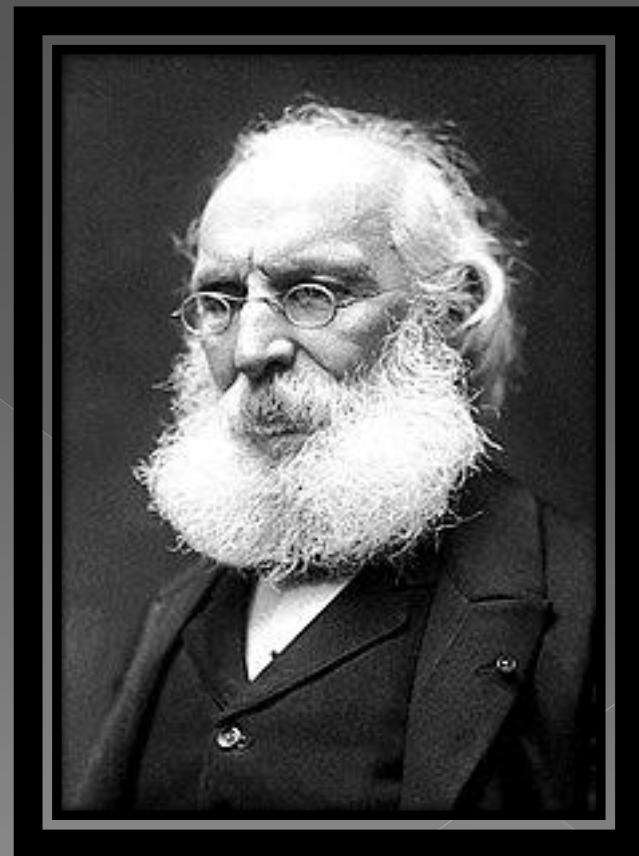
Od 1901 roku laureaci są wybierani co roku w dziedzinach:

- ❖ literatury,
- ❖ fizyki,
- ❖ chemii
- ❖ medycyny
- ❖ fizjologii.

Równie długo przyznawana jest też Nagroda Pokojowa. Alfred Nobel nie ustanowił nagrody dla ekonomistów, którą przyznaje się dopiero od 1968 roku. Jej fundatorem jest Bank Szwecji.

W sumie do 2013 r. noblowskim laurem wyróżniono 851 osób i 25 organizacji. Z tego 74 to laureaci w dziedzinie nauk ekonomicznych. W ręce kobiet Nobel trafiał 45 razy, w tym dwa razy do Marii Skłodowskiej-Curie, co oznacza, że od 1901 r. nagrodzono w sumie 44 kobiety.

Pierwsza uroczystość wręczenia tej nagrody odbyła się w Królewskiej Akademii Muzycznej w Sztokholmie w 1901 – Pokojową Nagrodę Nobla otrzymali wtedy Jean Henri Dunant, założyciel Czerwonego Krzyża i Frédéric Passy. Od 1902 nagrody są wręczane przez króla Szwecji. Uroczystość odbywa się zawsze 10 grudnia.

Nominacje do Nagrody Nobla

W porównaniu do innych nagród nominacje do Nagrody Nobla są długie i rygorystyczne, podobnie jak proces wyboru laureatów. Z tego powodu nagroda ta stała się najbardziej prestiżową na świecie.

Propozycje dotyczące nominacji składa 3000 wybranych osobistości.

Fundacja Nobla podaje, że do Pokojowej Nagrody Nobla nominować mogą następujące osoby:

- członkowie parlamentów i rządów;
- członkowie sądów międzynarodowych;
- rektorzy uniwersytetów;
- profesorowie nauk humanistycznych, historii, filozofii, prawa i teologii;
- dyrektorzy pokojowych instytutów badawczych oraz zagranicznych instytutów politycznych;
- laureaci Pokojowej Nagrody Nobla;
- członkowie zarządu organizacji, które otrzymały Pokojową Nagrodę Nobla;
- byli i aktualni członkowie Norweskiego Komitetu Noblowskiego;
- byli doradcy mianowani przez Norweski Instytut Noblowski.

Podobne wymagania dotyczą innych dziedzin.

Polscy laureaci Nagrody Nobla

- Maria Skłodowska-Curie (fizyka, chemia),
- Henryk Sienkiewicz (literatura),
- Władysław Stanisław Reymont (literatura),
- Czesław Miłosz (literatura),
- Lech Wałęsa (pokojowa),
- Wisława Szymborska (literatura),

- Isidor Isaac Rabi (fizyka),
- Tadeusz Reichstein (fizjologia),
- Andrew Schally (medycyna),
- Menachem Begin (pokojowa),
- Isaac Bashevis Singer (literatura),
- Roald Hoffmann (chemia),
- Georges Charpak (fizyka),
- Szimon Peres (pokojowa),
- Józef Rotblad (pokojowa),
- Leonid Hurwicz (ekonomia).

Maria Skłodowska-Curie

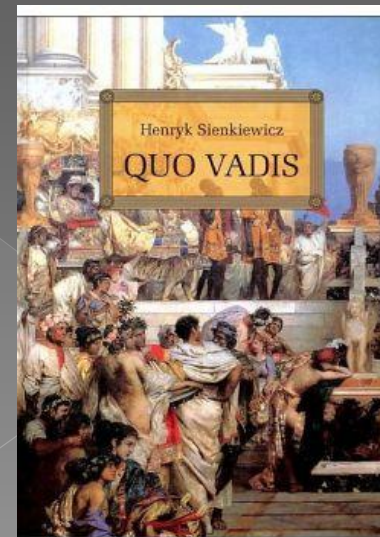
- Urodziła się w Warszawie 7 listopada 1867 r.
- Zmarła w Paryżu 4 lipca 1934 r.
- Była dwukrotną laureatką Nagrody Nobla z Chemii i Fizyki w 1903 i 1911 r.
- Odkryła dwa promieniotwórcze pierwiastki:
 1. Polon,
 2. Rad.
- Jej mężem był Pierre Curie,
- Miała dwie córki:
 1. Irène,
 2. Ève.
- Została odznaczona Orderem Narodowym Legii Honoru.

Henryk Sienkiewicz

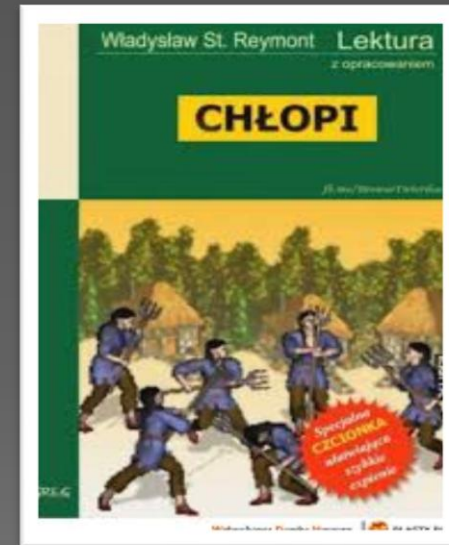
- Urodził się w Woli Okrzejskiej 5 maja 18646 r.
- Zmarł w Vevey 15 listopada 1916 r.
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Literatury w 1905 r.
- Napisał 21 noweli i 12 powieści
- Otrzymał Odznaczenie Narodowej Legii Honorowej
- Jego najpopularniejszymi powieściami są:
 1. W pustyni i w puszczy,
 2. Quo Vadis,
 3. Krzyżacy,
 4. Ogniem i mieczem.

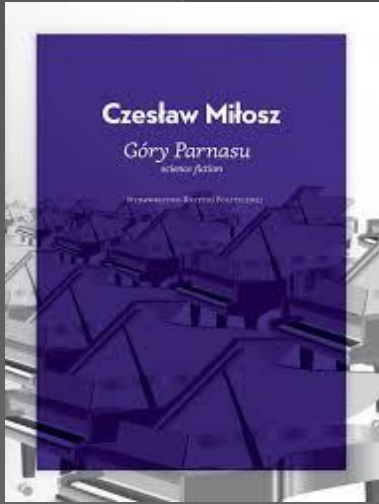
Władysław Stanisław Reymont

- Urodził się w Kobielach Wielkich 7 maja 1867 r.
- Zmarł w Warszawie 5 grudnia 1925 r.
- Laureat Nagrody Nobla z Literatury w 1924 r.
- Otrzymał odznaczenia takie jak:
 1. Order Odrodzenia Polski,
 2. Odznaczenie Narodowej Legii Honorowej.
- Jego najbardziej znanymi dziełami są:
 1. Chłopi,
 2. Ziemia obiecana,
 3. Bunt.

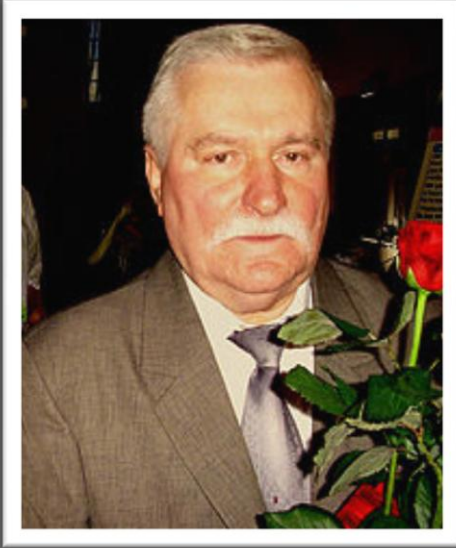
Czesław Miłosz

- Urodził się w Szetejnie 30 czerwca 1911 r.
- Zmarł w Krakowie 14 sierpnia 2004 r.
- Laureat Nagrody Nobla z Literatury w 1980 r.
- Jego książki zostały przetłumaczone na 44 języki
- Otrzymał najwyższe odznaczenie w Polsce i na Litwie
- Napisał takie utwory jak:
 1. Esej-"Kontynent",
 2. Wiersz-"Moja wierna mowa",
 3. Poezja-"To",
 4. Powieść-"Góry Parnasu".

Lech Wałęsa

- Urodził się w Popowie 29 września 1943 r.
- Żyje po dzień dzisiejszy
- Laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 1983 r.
- Założył NSZZ „Solidarność”
- Człowiek Roku 1981 wybrany przez tygodnik „Time”
- Otrzymał najwyższe odznaczenia w:
 1. Polsce,
 2. Niemczech,
 3. Francji,
 4. Wenezueli,
 5. Urugwaju,
 6. Brazylii,
 7. Danii,
 8. Norwegii,
 9. Litwy,
 10. Szwecji, itd.

The logo of the Solidarność trade union, featuring the word "Solidarność" in a stylized, red, cursive font. Above the letter 'o' in "Solidarność" is a red flag on a pole.

Wisława Szymborska

- Urodziła się na Prowencji obecnie część Kórnika 2 lipca 1923 r.
- Zmarła w Krakowie 1 lutego 2012 r.

- Laureatka Nagrody Nobla z Literatury w 1996 r.
- Najważniejsze dzieła:
 1. Kot w pustym domu,
 2. Sól,
 3. Ludzie na moście,
 4. Czarna piosenka.

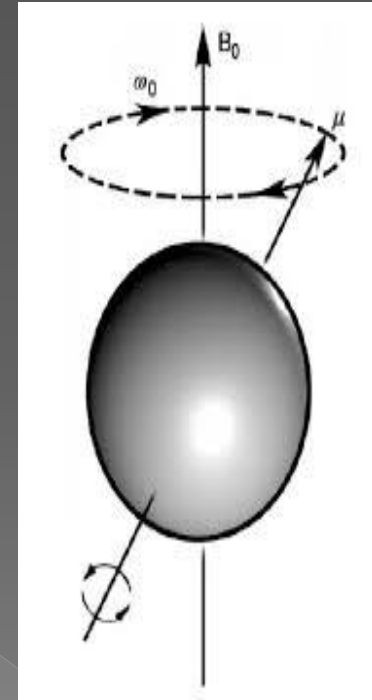
- Otrzymała Order Uśmiechu,

- Jej książki przetłumaczono na 42 języki.

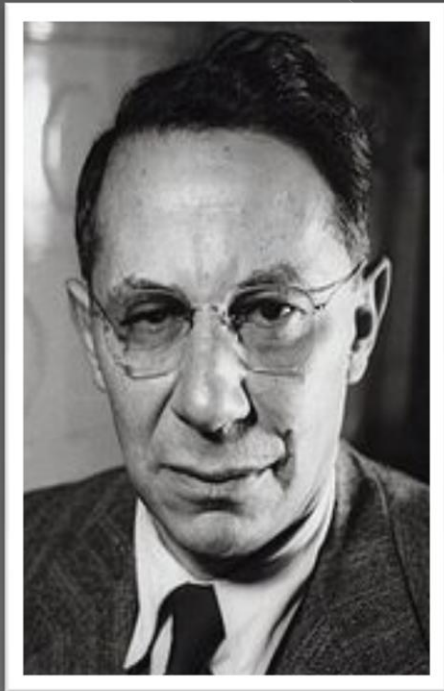

Isidor Isaac Rabi

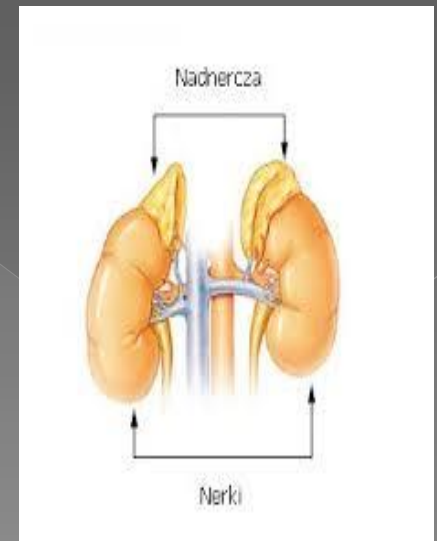
- Urodził się w Rymanowie 29 lipca 1898 r.
- Zmarł w Nowym Jorku 11 stycznia 1988 r.
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Fizyki 1944 r.
- Jego największym osiągnięciem było opracowanie metody pozwalającej na mierzenie właściwości magnetycznych jąder atomowych
- Miał dwie córki.

Tadeusz Reichstein

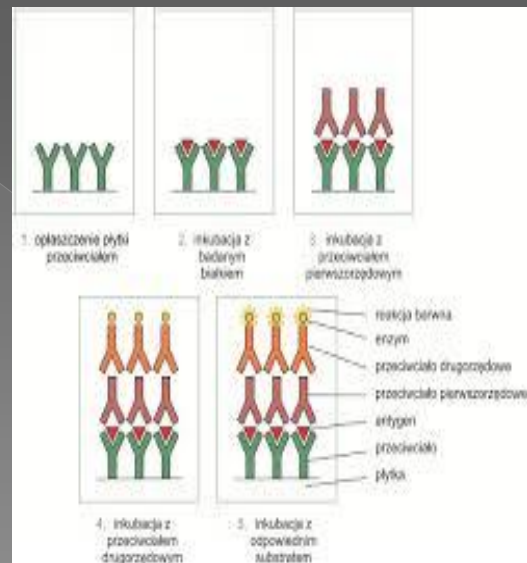
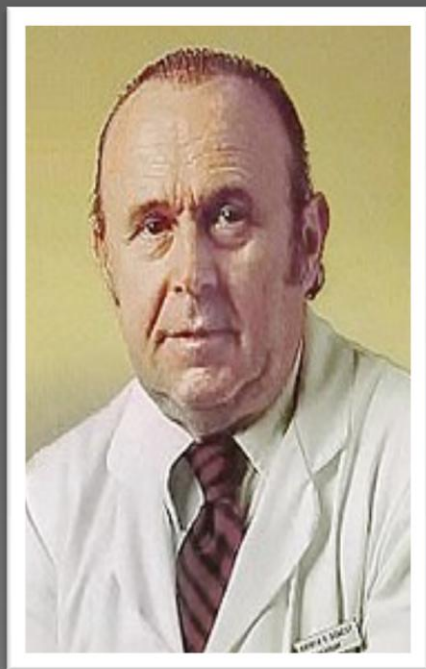

- Urodził się we Wrocławku 20 lipca 1897 r.
- Zmarł w Bazylei 1 sierpnia 1996 r.
- Laureat Nagrody Nobla z Fizjologii w 1950 r.
- Wywodził się z żydowskiej rodziny.

Andrew Schally

- Urodził się w Wilnie 30 listopada 1926 r.
- Żyje po dzień dzisiejszy
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Medycyny w 1977 r.
- Zapoczątkował neuroendokrynologię
- Otrzymał doktorat „honoris causa” od ok. 20 wyższych uczelni

Menachem Begin

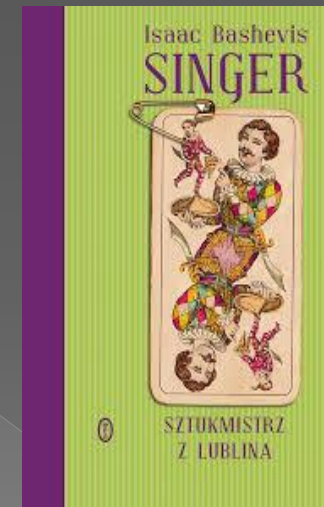

- Urodził się w Brześciu nad Bugiem 16 sierpnia 1913 r.
- Zmarł w Tel Awiwie 9 marca 1993 r.
- Laureat Pokojowej Nagrody Nobla 1978 r.
- Stał na czele osiemnastego i dziewiętnastego rządu Izraelu
- W Polsce wydał książkę pt. „Czas białych nocy”.

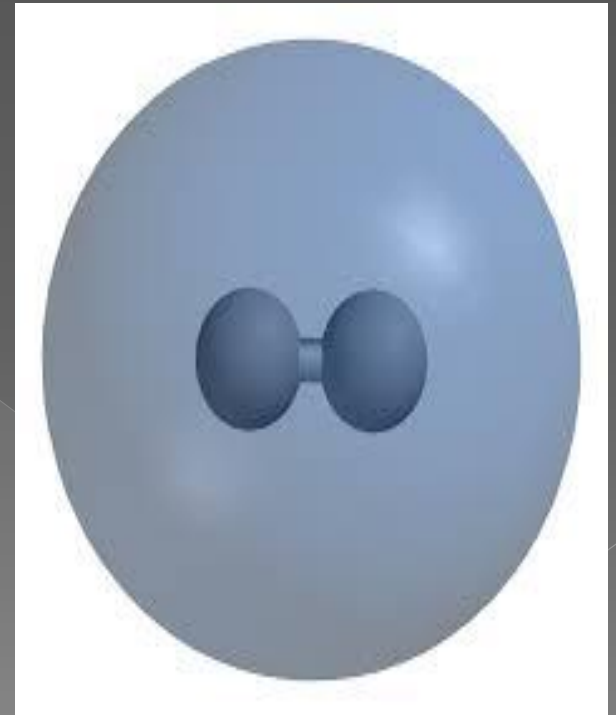
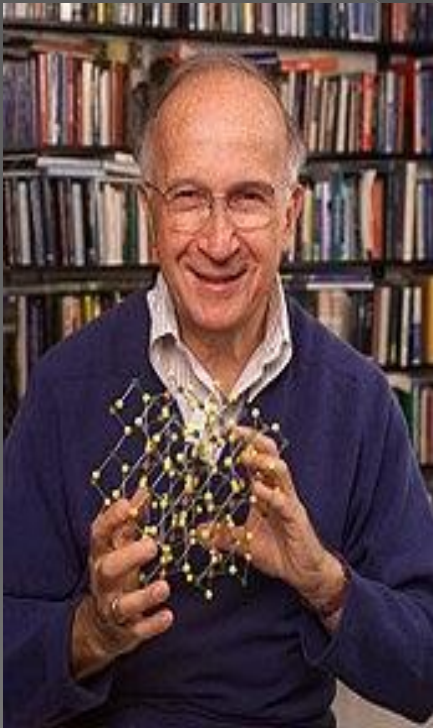
Isaac Bashevis Singer

- Urodził się w Leoncinie 21 listopada 1902 r.
- Zmarł w Miami 24 lipca 1991 r.
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Literatury w 1978 r.
- Pisał w języku jidysz.
- Napisał powieści m. in.:
 1. Sztukmistrz z Lublina,
 2. Rodzina Muszkatów,
 3. Niewolnik,
 4. Golem,
 5. Certyfikat,
 6. Szumowiny.

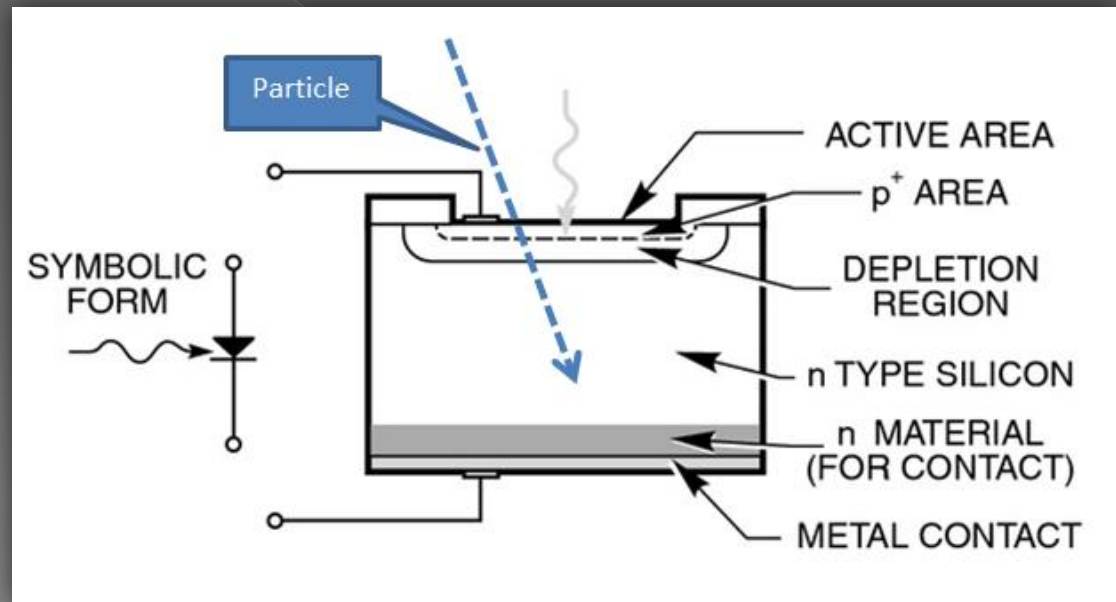
Roald Hoffmann

- Urodził się w Żłoczowie 18 lipca 1938 r.
- Żyje po dzień dzisiejszy
- Laureat Nagrody Nobla z Chemii w 1981 r.
- Ma dwójkę dzieci:
 1. Syna Hillela Jana,
 2. Córkę Ingrid Helen.

Georges Charpak

- Urodził się w Dąbrowicy 1 sierpnia 1924 r.
- Zmarł w Paryżu 29 września 2010 r.
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Fizyki w 1992 r.
- Opracował detektor cząsteczek
- Był więziony w obozie koncentracyjnym przez rok.

Szimon Peres

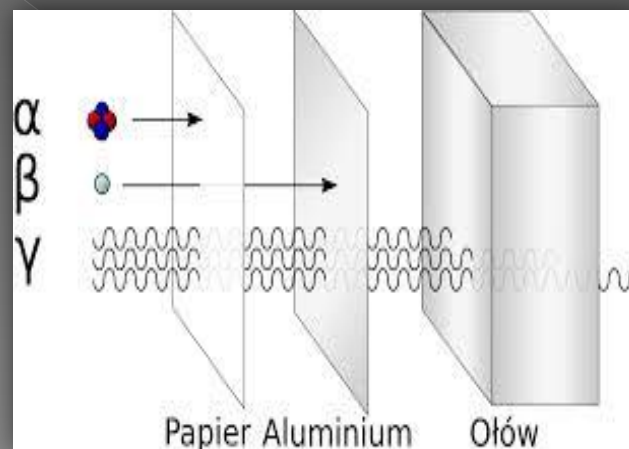
- Urodził się w Wiszniewie 2 sierpnia 1923 r.
- Zmarł w Tel Awiwie 28 września 2016 r.
- Laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 1994 r.
- Otrzymał odznaczenia z państw tj.:
 1. USA,
 2. Wielka Brytania,
 3. Francja.
- Był 9. prezydentem Izraelu.

Józef Rotblat

- Urodzony w Warszawie 4 listopada 1908 r.,
- Zmarł w Londynie 31 sierpnia 2005 r.,
- Laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 1995 r.,
- Badał wpływ fal jonizujących na powstawanie nowotworów,
- Zawsze mówił, że jest Polakiem z brytyjskim paszportem.

Leonid Hurwicz

- Urodzony w Moskwie 21 sierpnia 1917 r.,
- Zmarł w Minneapolis 24 czerwca 2008 r.,
- Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie Ekonomii w 2007 r.,
- Miał czworo dzieci:
 1. Sarah,
 2. Michael,
 3. Ruth,
 4. Maxim.
- Oceniał prawidłowość funkcjonowania rynków.

Bibliografia

- <http://wynalazki.andrej.edu.pl/index.php/wynalazcy/54-n/958-nobe>
- <http://fizyka.org/?biogr,10>
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Henri_Dunant
- pl.wikipedia.org
- google.pl